

ચતુર ચંચળ નાટક.

—❧❧❧❧❧❧—

અંક ૧ લો.

પ્રવેશ ૧ લો.

સ્થળ ચતુરભાઈનો મેહલ.

(ચતુરભાઈ તથા ચીમનલાલ)

ચીમનલાલ —(પ્રવેશ કરીને ચતુરભાઈ કોચ ઉપર ઉદાશીન
ચહેરે સુતેલો છે તે પ્રત્યે) પ્રીય વહાલા બંધુ! આજે તારું
મુખાર્વિંદ આટલું બધું ઉદારીન ને ભયભીત કેમ દેખાય
છે? તને કોઈએ દુભવ્યો છે કે શું? સુર્ય જેમ દુષ્ટ રાહુથી ઘે-
રાઈ જવાથી તેનું તેજ ક્ષિણતા પામે છે તેમ તારૂં મુખ-
ાર્વિંદ કયા શોકરૂપી રાહુથી ગ્રસ્ત થયેલું છે? મારા વહાલા
મિત્ર તે તું મને દરશાવ કે તારે માથે એ શું આફત
આવી પડી છે?

ચતુરભાઈ—મારા શુભેચ્છક મિત્ર, 'તારાયા કાંઈ' વાત શ્રુત
નથી પણ મને આજે કાંઈજ ચેત પડતું નથી, મારા દુઃ-
ખની પરીસીમા છે તે સાંભળ:—

લાવણી.

('છટક દરશનકી લગી તનમં.) એ રાગ.

મિત્ર દેખી સુંદર મેં નારી, ખતાવો તેજ તમે ખારી;

ખડીયા ગોખુમં ધારી, ઉતુને આંખ મુજે મારી.

નેત્રરૂપી ખાણુ માર્યું ભારી, તેથી શુધ પુધ ગધ સારી;

હાંતજ જેસા દાડમ ક્ષીયાં, નુર મુખે અપાર.

શબ્દ ઉતકો કોડીલ જેસો, શરીરે ગોરી જું ધાર;

પસંદ હે મુજને એ નારી. ખતાવો ૦ ૧

વાળની વેણુ ગુથી સારી કારમી દેખી એ નારી

આશકો કરે નિલ કેરી ઉતુને જન મુજે ગેરી.

ચક્રમક જેસી વીજલી ચમકે ચમકે ઉતકા જન,

આ'તમં કયા કરૂં ઊપમા શોભા પરીઓ સમાન

ચાલ ચલે હંસ, સમ સારી. ખતાવો ૦ ૨

મિકિ જખાંસે જગ ફરિયા સારી નેતુસે માહની નાખે ધારી

જોખન તો લુંટ લે સારી ચાલાક છે ચંચળ એ નારી.

દેખીને મારું દીલકું દાઝે ન જન્ય દિન ને રાત,

એ વિના આ વૃથા દેડ છે કરુંધું દેહની ધાત,

મલ્યા વિણુ જન જન્ય મારી, ખતાવો ૦ ૩

મારા પ્રિય બન્ધુ!! એ સુંદર સ્ત્રી મારી દ્રષ્ટીએ પડી
 સારથી મારું મન તેણીએ માહપાશથી હરણુ કરી લીધું છે. અરે!
 હું તેનું વર્ણન કરી શકતો નથી!! હું કહું છું કે જો તે સ્ત્રી

મને નહી મળે તો આ દેહના વિશે આત્મા સ્થીર રહેનાર નથી.
 બીમનગાથ—પ્રિય મિત્ર? ઈશ્વરની કૃપાથી મનોવાંચીત
 કૃણની પ્રાપ્તી થશે ને સર્વ સારા વાનાં થશે? માટે ફિકર
 તજ દિંમત રાખ? અહો? મારા વાહાલા દોસ્ત એવી રૂઝડ
 જી તો મં કદી કાને પણ સાંભળી નથી.

હુમરીનો ખ્યાલ.

ખારીનામ શાંભલી બિદાસીન બધરે.

તુજને દીઠા વીના આ દેહમાં. તું ખારીં ૧

અતીશે પામ્યો હું મોહનીનો પાશ

મક્કવા ચલો તમે ઝટ બધરે. તું ખારીં ૨

શોધ કરી તેને મલબુત આવારે

નહીં મલે તો નીરાસ બઠરે. તું ખારીં ૩

ચતુરભાઈ—ભાઈ, કદાપી એને નજરે નીહાળી હોય તો

આપણા શીતલ નેત્ર તેના બગ્ય સ્વરૂપ તરફથી દુર કરવા

ઈચ્છા થાયજ નહીં! આહાહા!!! હજી મેં તેની ખરોખર

ચિકીત્સા જોઈને મારાં ચક્ષુને સંતોષ આપ્યો નથી પણ

તેનો અલ્પ વખતનો ઉજવળ દેખાવ જોવાથી તેનાં મોહ

ની રૂપી ખાંણે કરી માર કાળજી કોરી નાખ્યું છે! શું?

તેનું રૂપ!! ને શું એની ચપલતા!!! ખરોખર? વિસ્મય પ-

માડનાર છે માટે અવશ્ય એનો પત્તો મળવવો જોઈએ!!!

ચીમનલાલ—ભાઈ! માર મન પણ વશ રહેતું નથી માટે

આજે આપણે મંદિરે જઈશું ત્યાં સૌનો ભેટ થશે.
અતુરભાઈ—તોહવે આપણે જલદી ચાલવું જોઈએ!!!

(સમાલો તેરી અદાકુ જરા મુનો તો સહી.) એ રામ.

મિત્ર ચાલો મંદીરની આગે તો આપ સહી,
વાર શું કરો છો દર્શણુ વેળા થઈ ગઈ. ટેક
નથી જોયું મં ધણા દીનથી મુખ જઈ;
જીવ મારો અહીં એ વીના ગોઠે નહીં.
વાટ જોઈ ખેશી રહી હશે પ્રિયા તહીં;
જ્ઞાણુ ચાલી જશે ધર તરફ એ તો સહી.

(બંને જાયુ મંદીર આગળ જાય છે.)

પ્રવેશ ૨ જો.

સ્થળ મંદીર આગળની પોળ.

(ચંચળ મંદીરમાં દરશન કરી આવે છે તેવામાં ચંદન
પોળના માંહે ઉભી છે તે કહે-છે.)

ચંદન—આવ ખેન ચંચળ ! ખુશીમાં છો કે ની?

ચંચળ—ખુશી તો તમારી મહેરબાની વડેજતો બા !

ચંદન—અમારા વડે શેના ? તમારી ખુબસુરત કાન્તીવડે અ-
મારો તો એ ધધાજ છે કે કાંઈ કરતાં કાંઈનું ભલું કરવું

ને સર્વેના જીવ તૃપ્ત રાખ્યા.

અંચળ—ખરૂંજ તો બા ! નીકર મારા જોની માતાન દુઃખ
માં પીડાતી બાલ અખળાઓની રી વલે થાય ! પરમશ્વર
તમારું સદાકાળ બલું કરે એવી અમારી આંતરડી આશિ-
ષ દે છે !!

અંદન—એન, આજે તારો મહેરો કામાતુરપણામાં ધરપકડ થઇ
રહ્યો છે કે જોયી તારી મનોવૃત્તિ કાંઇ ઠેકાણે નથી. કેમ?
તમારા પેલા શુષ્કની મુલાકાત થાગણે કે નહીં?

અંચળ—મારી પ્રિય સખી ? તારાથી કાંઈ પણ વાતમાં બી-
જના નહી રાખતાં મારા અંતરના પડમની વાત કહું છું
કે તમારે મલવી આપેલો ચાર જો કે સારો છે તોપણ તે-
મનો આવવાનો સમય એકતો જરોબર નહોં ને આવેતો
કાંઇ ઠેકાણું નહોં! બધું એમ ને કેમ ચાલે વારું? એન
આપણે તો હાસ્યરસનાં જુખ્યાં!!!

અંદન—હાવે એન? (એમ કહી ગાય છે)

(મેં તો રહી છું મનાએ મનાએ.) એ રાત.

ખીંટી રહી છું ખુબ એની મારી; જોખન ઝોલા ખાય છે બારી. ખીં ૧
વદન સુંદર શોભે બારી, સુધડ વાણી લાગે મને પ્યારી. ખીં ૨
કાન્તિ દેખી આજે એની તારી, નેત્રે ખુશી મુજબે બારી. ખીં ૩
ચોટલાની વેણુ ગુંથી સારી, હંસની ચાલ માલે તું નારી. ખીં ૪
મંદ હાસ્ય બરેલી શાણી મારી, યારની મુલાકાત દ્યો બારી. ખીં ૫

ચંચળ——ખેન, તું તો સદા મસ્કરીમાંજ રહી ! જોની
હું તને એક વાર કહું કે હું ગઈ કાલે મારા છ-
ન્નમાં બેઠી બેઠી ચાટલો ગુંથતી હતી તે વખત
કોઈએક અતી ગુલ્લાજા જેવો શખસ કે જેને હું
પીછાનતી નથી તેની ને મારી નજર એકમેક થતાં તેનાં
નેત્રો રૂપી ખાણિ કરી મારા તનમાં કામરેવ પ્રગટ થ-
યો કે જેના તાપે કરી માઈ શરીર કાંપવા લાગ્યું ને
પરશેવાની શેરો છુટવાથી માઈ શરીર બીજાનું ગયું. મોટે
તે શખસનો જલદી ઝળાપ કર. (એમ કહી ગાય છે).

(ક્રીયા ઇશક પરીને મારા, મુજે છોડ ચલા બનજારા.) એરાગ.
બેની આશક મારો બતાવો, દીલદારનું દર્પણ કરાવો. ટેક.
શોભે છે શરીર એ સારો, મુજ પ્રાણુ આધાર છે ધારો;
જલદીથી તેડી તેને લાવો, બેની આશક મારો બતાવો. ૧
માર્ગો ધાવ નેત્ર રૂપી ધારી, તેથી કામ થયા મુજ બારી;
શુદ્ધિ નથી સીદને સતાવો, બેની આશક મારો બતાવો. ૨
શાશ્વી શાન કરી સમજાવ્યો, તોહુ હજી અહીં નહીં આવ્યો;
તેને તેડવા તમે તો જાવો, બેની આશક મારો બતાવો. ૩
માઈ એ વીના મન નહીં માને, મુદ્રીકા લેધ ઝટ જાને;
ના જાવો તો કોઇ સાથે કાવો, બેની આશક મારો. ૪
કેજ પ્રણામ બેની મારા, દુઃખે રૂવેછે તુજ પ્યારી પ્યારા;
તેને મલવા તમે તો આવો, બેની આશક મારો બતાવો. ૫

અંદન—જેને ખેની એ સઘળી વાત ખરી છે તો ખીતી બાંધવી તો એકજ સાથે બાંધવી, કેમકે અમારું નામ તો પ્રસીદ્ધ છે તે બધા ઘણાએ ઝાટા ઝાટા ને સારા સારા અહીંયા આવેછે માટે એવા તો એકના એકાશી પણ તું સારા ઘરની ને વિધવા એટલે લોક કાંકરા મારે એ તને છાજતું ગણાય નહીં નીકરતો મારે એમા વાર નથી એતો શુ? પણ બલ બલને એક સપાટામાં નીચેવી નાખું?

અંચળ—ખેન તારું કહેવું સાંચું છે પણ મારે હવે ક્યાં છોકરાં વસાવવાં છે કે શીકર છે? મા બાપે મારું શું બલું કર્યું? દુનિયામાં જન્મીને ખીજું શું કરવાનું છે? જો મોજ શાખ ને મજા મીજલસ ઉડાવી તે ખરી. માટે મારી સખી (તેના ખખે હાથ નાંખીને) મને જ્યાં સુધી તે વાર મલકે નથી ત્યાં લગી મારા શરીરે સીતળ તા વળનાર નથી એની મોહો ખત મુઝાકાત યયા વિના મને ધીરજ વલવાની નથી. માટે તું જરૂર મારા હૈયાના હરનારનાં દરીયુ કરાવ નહીં તો એમાં વિપરીત થશે.

અંદન—(મનમાં) આ બાઈ ખરોખર આશુક પડ્યાં છે (અંચળ પ્રત્યે) ખેન તું અકબાઈશ નહીં. જો તારી મરજી છે ને આટલો બધો ઝાંઝા છે તો તમારો ભેટો જલદી થશે. માટે તું જરા પણ કલ્પાંત કરીશ નહીં. (એટલામાં અંતુરભાઈને ચીમનલાલ દુરથી તેના સામું જોઈને અતુરભાઈ ગાયછે)

(કેમ ખોલું પ્રિતમ ધુધટા) એ રાગ.

પ્રિય દોસ્ત લો તમે નહાંલીને પેઢી ઉભી તે મુજ પ્યારીને;
શાણી સૈયર શાયે વાતો કરે મુજ તરફ અતી નેણુ મારીને. ટેક.
ઉમેદ અતી હૈયે ધણી, બતાવી તને તે નારને.

હજારો વીધન આવી પડે નહી છોડતી તેને તું ધારને-પ્રિય.
ચંચળ-હે? મારી પ્યારી સખી જોને હું તને જ મારા નેણુ દર્શ
ન પ્યારાની વાત કરતી હતી તં સુરવીર અલખેલો છેલ
આપેલો (આખની ઈશારતે) મારા સનમુખ સુંદર ચક્ક
થી જોયા કરે છે.

ચંદન-- (ચંચળને ખીરજ આપેછે.)

ગરબી.

(મારારે શામી મારાથી છોટા.) એ રાગ.

બેનીરે મારી બાવરી શું જાવો;
ધીરાપડી પારને સમજાવો. બેની.
કરે અનશારો શાને સારો;
તેથી રહેશે ભાર બેની તારો. બેની.
વિરહ ધણી કામાતુર બારી;
દીશે શાંણી કાન્તી મોહન ગારી. બેની.

(ચંદન ચતુરને ઇશારો કરી જાયછે.)

પ્રવૈશ ૩ જો.

સ્થળ— ચંદનનું મકાન.

ચંદન—(ધડીયાળ સામું જોઈને મન સાથે) અહો! લગભગ
 ૬૨ વાગવા આજ્યા પણ હજી સુધી પેલા પ્રિય માહોબ—
 તાર આજ્યા નહીં જા.??? શું તેઓ ઇશારતમાં નહીં
 સમજ પા હોય કે કેમ? તેમજ મારી પ્રિય સખી પણ
 હજી સુધી માત્રમ પડી નહીં ખેર, તેનું પેહેલું શું કામ
 છે? પેલા આવે તો તેમનું કોકું બળવી કાંઈ છીનવી લે-
 વા લાગ ફાવે!! (એટલામાં ચતુર ભાઈને ચીમનલાલ આ-
 વીપોહોયે છે તેને જોઈને) આવો મારા છખીલા છેલ
 પધારો (એમ કહી તેમનો હાથ ઝાલી કોચપર ખસાડે છે.)

ચતુરભાઈ—કેમ મારી મનહર ચંદન પ્યારી કેમ ચાલેછે?

ચંદન—મારા પ્રિય પ્રાણુ તું હવે એમનું એમ ચાલેછે પણ જ-
 રા (આંગળીનો લટકો કરીને) દહેજતદારા!!

ચતુરભાઈ—(હસતે ખાટે) તમારી વાત કરવાની ખુબીજ દહેજ-
 તદાર છેને ! કેમ પેલાં કાલ વાળાં કેવી મસલતમાં છે?

ચંદન—મારા પ્યારા તે તમારી છેલ બટાઉના જોવી કાન્તિ જોઈને
 હીંગ થઈ ગઈ છે ને તમને મલવા ઘણી આફંદ કરતી હ-
 તી મ.ટે તેનું વર્ણન કરૂં તે સાંભળો.

(તું જોહે શોખ મીલનેકા -એ રાગ)

પ્રિતમ વીના ખેતી મારી અતી જાણુ જાપ મુંજ ભારી:

મનવ મુગ્ધને શાણી આજ્ઞ દીક્ષ પુરી કરવાકાજ.

ધણા દીનથી દીક્ષ લાગ્યું એટલું કાગ કર મુંજ માગ્યું;

મારી એટલી તું કરને સાર મળવી આપ મુંજને એ પાર.

ધણા ગુણવાન ચતુર ધાર નેત્ર દદાસે બાણ માર;

મળવી નહીં આપુ એજે ચાર તો તો જન જય નકી ધાર

(આટલું કહીને બને જણ પાસેથી કેટલીક જણુશે લેધ લેછે

અને પછીથી એવામાં ચંચળ આવી પોચે છે તે જોઈને)

ચંદન--આવ બેની? તારા હર્ષરૂપી આંખના ધશારે હસતે મુખે

મીજલસી સાથે માજ ઉડાવ, અન્ન આવીએ છીએ ચાલો,

ચીમનલાલ તમને પેલું બતાવું?

ચંચળ--સારું? સારું? તને જોડતું જરા શરમ પણ આવતી ન-

થી જ જ. (એમ કહેતાં હસી પડે છે ને ચંદન અને

ચીમનલાલ ખીખ હોલમાં જાયછે.)

ચતુરભાઈ--(ચંચળ વેગળી બેસવાથી) આવ મારી મનહર મન

ન કામતા સુંદરી (હાથ પકડે છે) મારા બિન્દીત અંગને

સ્પર્શ કરી માફ મન પુરી કર?

ચંચળ--(નજીક આવીને) મારા મન ગમતા દિલ્લવાર મારો કુમ-

ળો હાથ ઉતરી જશે માટે કૃપા કરી મુકીદો?

ચતુરભાઈ--મારી દીક્ષજન તારણી તારું ચંદ્રમાના જોવું સ્વર-

પ જોઈ મારો જીવ કેદ રહેતો નથી માટે જલદીથી મા-

રી સાથે મધુર સ્વરે વાત કર.

ચંચળ--(મધુર સ્વરે નીચે મુજબ ગાયછે.)

રાગ ઈંદર સભાનો.

પ્રિય પ્રાણુ જોયન કરી, બહાર લો તમે નીરધારરે;
 પ્રાણુ પતી તમે માહરા, હું આવી શરણે નારરે.   ટેક.
 દુઃખીયન દારી જાણીને, કરો મને શુભતાનરે;
 બીછાવી સેજ સોભતી, ખેશો તમે આ વારરે.   પ્રિય.
 વાર કરો કેમ આપ, પ્રાણુ પ્રિય જાયરે;
 મુખ તણા વેણુ અતી, શુંણી લાગો પ્યારરે.   પ્રિય.
 લાલ લાલી લગાઈને, શું કરવા પાડો રેણુરે;
 પોઢો પંલંગે દીન રાત, શું કરો વિચારરે.   પ્રિય.
 (પછી જાને જણુ મંદ મંદ મુખે હા વચન ઉચ્ચારતાં ખેડા છે
 પડદો ઘોડે ઘોડે પડી રહ્યા છે. તે દર મીયાંન જાને જણુ
 વિષયનાં આતુર થયેલા સયન કરેછે.)

પ્રવેશ ૪ થો.

સ્થળ—મોતીચંદનું મકાન.

મોતીચંદ—(ઉદાશ મુખે) અરે ! મારી પ્રાણુપ્રિય વનિતા હવે
 આપણું નાક પુર્ણ કષાવા ખેડુની! અરે ! આપણી પ્રાણુ-
 પ્રિય વહાલામાં વહાલી દીકરી જે ચંચળ તેણે છેવટે આ-
 પણું નામ ખાળ્યું ! જોને લોકો ઠારોઠાર એજ વાતના
 સપાટા હાંક્યાં કરે છે કે મોતીચંદની છોકરીએ તો દાદ

વાળ્યો !!! જુવોને જાલપણમાં વેશ રાખી પેલી રાંડ ચંદન!
 ઓળખી કેની? પેલી રાંડ બુઝી, તેની સંગત કરી છે ને
 વખત ખેવખત તેને ઘેર જાય છે. વાર, શું આ વાત આ-
 પણી આગરને છાજતી ગણાય વાર??? મને પણ થોડા
 દીવશથી ચંચળનાં ચિન્હ જુદી તરેહનાં જણાય છે કેમકે
 જોને તેના પતીના મરણને તો હજુ થોડા માસ થયા છે
 પણ તેની ખાલાવેશ કાન્તિ એ વાતની દીક્ષીરીમાં હોય
 એમ બાસતું નથી ! અરેરે ! ! !

જેકાર—સ્વામીનાથ, મને પણ એના ચાળા ખગડેલા દીસે છે.
 રાતવરત વેહેલી માડી ઘેર આવે છે, ને આખો દીવશ
 કોણ જાણે ક્યાંયે પડી રહે છે ! શું કરિયે ? કહીએ છીયે
 ત્યારે ઉઝડી ચાંદવાવેડા કરી રડવા માંડે છે. (એટલામાં
 ચંચળ આવે છે તે વાત કરતાં સાંભળીને)

ચંચળ—કેમ મા ! મેં શું એવું જોડું કર્મ કર્યું કે તમ બંને
 જાણ આખો દહાડો મારી નિંદા કરો છો ? હોય, મારે
 કોઈ રહ્યું નહીં ત્યારે તમારે ને ખીજ લોકોને વાત કરવા
 વખત આવી કેની ?

(પ્રભુ તોરે નામકી લેહે મુને લાગી.)   એ રાગ.

અરે પ્રભુ દીનદયાળ શું કીધું,

કેવાં કર્મ કર્યાં દુખ દીધું.   અરે.   રેક,

સ્વામીરે મારા મુકીને ચાલ્યા,

જુવાની થઈ મહારા બહાલા;

તે થકી મુજને દુઃખ ધણું સાલે,
ઠહે છે કાગામિની જવાળા.

અરે૦

સાસુ સસરાને લાગીશ વેરી,
માત પિતા જુઓ ઝેરી;
દુઃખ રે કાપી સુખરે આપો,
અરજ ધરો દીલ મરી.

અરે૦

જેકાર—ખેન તું રડે છે શું કરવા ? વાહરે ! અમે તને શું કહ્યું
કે તું રડવા માંડે છે. તારા નસીબે આવું થયું તેમાં
અમે શું કરીશું ? પણ ખેન કાંઈ એવું કાંઈ થાય નહીં,
અમે કાંઈ ધરડો વર નીચો નહોતો ઉઝટો એ વરસે નાનો
હતો ને કોઈ જાણી બેઠું હતું કે આમ થશે ! આપણે
તો સારા ધરનાં છોકરાં કહેવાઈએ ને પેલી રાંડ નીચની
સોખત કરવી ઘટે કે શું ? આપણા કુળને માડું લાંછન છે !!

ચંચળ—લાંછન તો જનમ્યાં ત્યારથી લાગેલુંજ છે; પણ મારે
એની સોખત છુટવાની નથી, કહેનારી કહી રહી !!! હા,
હું કદી એની સોખતથી આડે રસ્તે ચાલું તો તું કહેતી
બલી ! એ રાંડ ચંદન એવી છે તેમાં મારે શું ? બેંશનાં
શીંગડાં બેંશને ભારે. હોય, જ્યારે તમે માખાપ થઈને
આવી નિરાધાર વાતનો ગોળો મુકો તો ખીજ વાત કરે
તેમાં શી નવાઈ ? હશે, હોય હું અભાગ્યણી કે જ્યારે
મારાં કમનસીબે બગડયું ત્યારે તમારે કહેવા વારો આવ્યો.

કેની ?

(એમ કહી રહે છે.)

(જનુની જીવેરે ગોપીચંદની.) એ રાગ.

પાપ પેસે ભવ મેં કર્યાં, કરિયાં હશે અથાકજી;

નારી મુકી નાથ તો ગયા, લાગી રહે! એ ધાકજી.

નાથરે વિના નીચ અભાગ્યણી.

માત પિતાનો જીલમ ધણો, ક્યાં સુધી રહેવાયજી;

કુડાં કલંક કોટી કો' મુકે, તે કમ સેવાયજી.

નાથરે વિનાની અભાગ્યણી.

દાઝેલા દીલમાં દેવના, મુકે છે તે અપારજી;

ખાતું પીતું કંઈ સુઝે નહોં, રડવું આવે ચોધારજી.

નાથરે વિનાની અભાગ્યણી.

માતીચંદ—(પતિ પ્રત્યે) જવા દેને એનું નામ. એની નજર-

માં આવે તેમ કરે. આપણી શિખામણ કાંઈ માને એમ

છે. જોને ઉઘડી સારી વાત કહેવા જતા મુંઝું માની રહે

છે ત્યારે એનું નશીમ ! પણ અંતે “ધર્મે જય અને પાપે

ક્ષય ” પાપનો ધડો ભરાશે ત્યારે એની મજે કુટથે. લખ્યા

લેખ કદી મિથ્યા થનાર નથી; ખરેખર હવે આપણી પડતી

આવી, આથી .મરવું બહેતર છે ! હેશે, જે બનવાની

હશે તે બનશે માટે હવે એની રામાયણ મેલી દે. મરશે !

(એમ કહી બંને જણ ત્યાંથી ઉઠી બીજા હાલમાં જાય છે.)

ચંચળ—(એકલી બેઠી બેઠી) અરે યો સૃષ્ટીના કરનાર હવે

મારી શી વલે થશે! આ મારાં મા બાપનાં કુવચનો સાં-

ભળી મને ધૈર્યતા રહેતી નથી! પણ અરે એ વાત સત્ય છે! કુકર્મ કરવાથી કાંઈજ ફાયદો થતો નથી. વીપય રસ વીખ સમાન છે ને તેથી હું લોકોમાં શીટકાર ખામી ને વળી હો અધુરામાં પુરું આજ ગતે પણ માસ થયાં રજસ્વાળા (અડકાવ) આવ્યો નથી ને હવે ગતે અભાવાના એન થવા લાગ્યાં છે પેટ પણ વધીને માફ પોગળ ઉધાકું પડવા વખત આવ્યો અરેરે! હવે મારી શી ગતી! થશે?

મેં કોઈનો આંકોશ માન્યો નહીં ને દિનપર દિન વ્યભીચારમાં મશગુલ રહી તેનું આ પરિણામ ! અરે ! મારા અંતરની ઘાઝ જનશુનાર સદગુણી સખીઓએ પણ મારાં દુરાચરણ જોઈ મારી સંગતનો ત્યાગ કર્યો ! અરેરે ! તેની દરકાર નહીં રાખીને મેં મારાં પાપી કૃત્યના પગલાં ભર્યાં પણ તેનો હવે મને પુરણ પસ્તાવો થાય છે ને આપઘાત કરવા વગર મને એકે રસ્તો સુઝતો નથી.

ગઝલ.

મરું અરે હું બાળકી, બાળ લગનના આલ્મથી;
 ધરું દુઃખ તો દેહે બહુ, કબ્જેડા કેરા કટથી.   ટેકાં
 નાની ઉમરમાં પતી મારો, મરવાથી વિધવા થઈ;
 ધર્મ ભુલી હું માહરો, ખારો કાંધો વ્યભીચારથી.   મરું
 નાનેરી બાળા રાંડેથી, શર્મ નહીં હું રાખત

બેરીક થઈ ફરવું હવે તે થકી મરવું કથી. મરું

નામ બાળો એ. રીતનું, કેર કર્યો કાળો સહી;

પ્રાણ મારો હવે જપ છે, છોડાવો પિડાતા એ ચાલથી. મરું

(એમ કરતી જપ છે ને હરામના હમેલની વાત લોકા-
ચારથી છુપાવવાના હેતુથી આપઘાત કરી પોતાના પાપી પ્રાણ
ને નીચ ગતીમાં વિદાય કરી સગાં રનેહીએને માટી એળ લ-
ગાડી. તેની લાશનો પતો પોલીસે એક કુવામાંથી મળી પંચ
જ્યાસ કરી અગ્નિદાહની રજા આપી. સગાં વહાલાં ઉત્તરક્રિયા
સાથે કલ્પાંત કરી શાંત પડ્યા, ને આખા ગામમાં આ નિઘા
પાત્ર વાતની ચરમા જોસબેર ચાલી રહી.

જાહેર ખબર.

આ ચોપડી અગર ખીલ વણી જાતની ચોપડીઓ ની-
કેશિયા મળશે.

પંખાત મધ્યે—શા. વાડીલાલ બચુભાઈ ડા. ખંભારમાં.

